Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

3 октомври 2013 година*

„Регламент (ЕО) №°44/2001 — Съдебна компетентност — Област на деликтната или квазиделиктната отговорност — Имуществени авторски права — Материален носител, на който е възпроизведено защитено произведение — Поместване онлайн — Определяне на мястото на настъпване на вредата“

По дело C-170/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Cour de cassation (Франция) с акт от 5 април 2012 г., постъпил в Съда на 11 април 2012 г., в рамките на производство по дело

Peter Pinckney

срещу

KDG Mediatech AG,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н L. Bay Larsen, председател на състав, г-н J. Malenovský, г-н U. Lõhmus, г-н M. Safjan (докладчик) и г-жа A. Prechal, съдии,

генерален адвокат: г-н N. Jääskinen,

секретар: г-н A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н Pinckney, от адв. J. de Salve de Bruneton,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-жа B. Beaupère-Manokha, в качеството на представители,

— за гръцкото правителство, от г-жа S. Chala, в качеството на представител,

— за австрийското правителство, от г-жа C. Pesendorfer, в качеството на представител,

— за полското правителство, от г-н B. Majczyna и г-н M. Szpunar, в качеството на представители,

* Език на производството: френски.

— за Европейската комисия, от г-жа A.-M. Rouchaud-Joët, в качеството на представител,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 13 юни 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 5, точка 3 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74, наричан по-нататък „Регламентът“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Pinckney, пребиваващ във Франция, и дружеството KDG Mediatech AG (наричано по-нататък „Mediatech“), установено в Австрия, по повод на искане за обезщетение поради твърдяно нарушение на имуществените авторски права на г-н Pinckney от страна на това дружество.

Правна уредба

Регламентът

3 Съображения 2, 11, 12 и 15 от Регламента гласят:

„(2) Някои различия между националните норми, които са приложими по отношение на компетентността и признаването на съдебни решения, затрудняват гладкото функциониране на вътрешния пазар. Затова от съществено значение са разпоредбите за уеднаквяване на правилата за конфликт на юрисдикции по граждански и търговски дела и за опростяване на формалностите с оглед бързо и опростено признаване и изпълнение на съдебни решения от държавите членки, които са обвързани по настоящия регламент.

[…]

(11) Правилата за компетентността трябва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника и винаги трябва да е налице на това основание, освен в няколко ясно определени ситуации, когато основанието на спора или автономията на страните изисква или предполага различен свързващ фактор. [Седалището на юридическите лица] трябва да се определи автономно, така че общите правила да се направят по-прозрачни и да се избегнат конфликти на юрисдикции.

(12) Наред с местоживеенето на ответника трябва да съществуват алтернативни основания за компетентност, които са основани на тясна връзка между съда и [правния спор] или с оглед да се улесни доброто [правораздаване].

[…]

(15) В интерес на хармоничното упражняване на правосъдие е необходимо да се минимизира възможността от едновременни производства и да се гарантира, че в две държави членки няма да се произнасят противоречащи си съдебни решения. […]“.

4 Правилата за компетентност са посочени в глава II от Регламента, която съдържа членове 2—31.

5 Член 2, параграф 1 от озаглавения „Общи разпоредби“ раздел 1 на глава II от Регламента гласи:

„При условията на настоящия регламент, искове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

6 Член 3, параграф 1 от Регламента, съдържащ се в същия раздел, гласи:

„Срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искове в съдилищата на друга държава членка само при съблюдаване на правилата, установени в раздели 2—7 от настоящата глава“.

7 Член 5 се съдържа по-специално в раздел 2, озаглавен „Специална компетентност“, от глава II от Регламента. Точка 3 от този член 5 предвижда:

„Срещу лице, което има местоживеене в държава членка, може да бъде предявен иск в друга държава членка:

[…]

3. по дела относно гражданска отговорност, *delict* или *quasi delict* — в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“.

Директива 2001/29/ЕО

8 Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230) съдържа глава II, озаглавена „Права и изключения“, в която са включени по-специално членове 2—4 от тази директива, които се отнасят съответно до правото на публично разгласяване на произведения и правото на предоставяне на публично разположение на други закриляни обекти, както и до правото на разпространение.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

9 Г-н Pinckney, който живее в Тулуза (Франция), твърди, че е автор, композитор и изпълнител на дванадесет песни, записани на винилов диск от групата Aubrey Small.

10 След като установява, че посочените песни са били възпроизведени без неговото разрешение на компакт диск (CD), щампован от Mediatech в Австрия и впоследствие продаван от британските дружества Crusoe или Elegy чрез различни уебсайтове, достъпни от домашния му адрес в Тулуза, г-н Pinckney предявява иск срещу Mediatech на 12 октомври 2006 г. пред Tribunal de grande instance, Тулуза, за да бъде обезщетен за вредите, които е претърпял от нарушаването на авторското му право.

11 Mediatech повдига възражение за липса на компетентност на френските юрисдикции. С определение от 14 февруари 2008 г. съдията, отговарящ за подготовката на делото за разглеждане в Tribunal de grande instance, Тулуза, отхвърля това възражение, с мотива че само по себе си обстоятелството, че г-н Pinckney е можел да закупи въпросните дискове от

домашния си адрес във Франция от уебсайт, достъпен за потребителите във Франция, е достатъчно за установяването на съществена връзка между фактите и твърдените вреди, която обосновава компетентността на сезирания съд.

12 Mediatech обжалва това решение като твърди, че посочените CD са били щамповани в Австрия, където е седалището му, по заявка на британско дружество, което ги продава през уебсайт. Поради това Mediatech счита, че компетентни са само било юрисдикциите по седалището на ответника, което се намира в Австрия, било тези по мястото на настъпване на вредата, тоест тези по мястото на извършване на твърдяното нарушение, а именно Обединеното кралство.

13 С решение от 21 януари 2009 г. Cour d'appel, Тулуза, обявява, че Tribunal de grande instance, Тулуза, не разполага с компетентност, поради това че седалището на ответника се намира в Австрия, а мястото на настъпване на вредата не може да е Франция, и постановява, че не необходимо да се разглежда съответната отговорност на Mediatech и на дружествата Crusoe или Elegy, тъй като не се твърди, че последните се явяват съучастници в действията на Mediatech.

14 Г-н Pinckney подава касационна жалба срещу това решение, като се позовава на нарушение на член 5, точка 3 от Регламента. Той твърди, че са налице основания за обявяване на френския съд за компетентен и че жалбата му е била отхвърлена неправилно.

15 При тези обстоятелства Cour de cassation решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 5, точка 3 от [Регламента] да се тълкува в смисъл, че в случай на твърдяно нарушение на имуществените авторски права чрез поместване на съдържание онлайн в уебсайт,

— лицето, което счита, че е увредено, може да предяви иск за отговорност пред юрисдикциите на всяка държава членка, на чиято територия е достъпно или е било достъпно поместеното онлайн в уебсайта съдържание, за да получи обезщетение само за вредата, причинена на територията на държавата членка на сезираната юрисдикция,

или

— освен това е необходимо това съдържание или да е било предназначено за потребителите, които се намират на територията на тази държава членка, или трябва да е налице и друг свързващ фактор?

2) Трябва ли на първия въпрос да се отговори по същия начин, когато твърдяното нарушение на имуществените авторски права е резултат не от поместването онлайн в уебсайт на съдържание, което не е на материален носител, а както е в случая, от предлагането онлайн на материален носител, възпроизвеждащ това съдържание?“.

По преюдициалните въпроси

По допустимостта

16 Австрийското правителство твърди, че преюдициалните въпроси са недопустими. Те били хипотетични по отношение на обстоятелствата по делото в главното производство, тъй като не се отнасяли до извършеното от Mediatech възпроизвеждане, а до по-късни действия по

разпространение, извършени от съответните британски дружества. От изложението на фактите по главното производство не личало Mediatech да е организирало разпространението на CD от страна на посочените дружества или да е имало някаква връзка с тях.

17 Според това правителство във всички случаи първият преюдициален въпрос е недопустим, тъй като изхожда от погрешната предпоставка, че съдържание, което не е на материален носител, а именно самото произведение, е било предлагано онлайн, докато разглежданото в главното производство предлагане се отнася само до материален носител, възпроизвеждащ това съдържание.

18 В това отношение следва да се напомни, че според постоянната съдебна практика отказът на Съда да се произнесе по преюдициален въпрос, поставен от национална юрисдикция, е възможен само когато е очевидно, че искането тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или Съдът не разполага с необходимите фактически и правни елементи, за да бъде полезен с отговора си на въпросите, които са му поставени (Решение от 11 септември 2008 г. по дело Eckelkamp и др., C-11/07, Сборник, стр. I-6845, точка 28 и Решение от 20 юни 2013 г. по дело Rodopi-M 91, C-259/12, точка 27).

19 Съдът освен това е пояснил, че основанието на преюдициалното запитване не е във формулирането на консултативни становища по общи или хипотетични въпроси, а в необходимостта му за действителното решаване на даден правен спор (Решение от 2 април 2009 г. по дело Elshani, C-459/07, Сборник, стр. I-2759, точка 42).

20 В настоящия случай е безспорно, че запитващата юрисдикция е сезирана с твърдение за нарушение на имуществените авторски права, произтичащо от предлагане онлайн на материален носител, възпроизвеждащ защитено произведение, и че въпросът за компетентността на френските юрисдикции да разгледат това твърдение, представлява самият предмет на спора в рамките на главното производство. Всички данни, с които разполага Съдът, наистина показват, че изходът на този спор ще зависи от отговора на преюдициалните въпроси, които впрочем могат да бъдат преформулирани.

21 Поради това преюдициалните въпроси са допустими.

По съществото на спора

22 Със своите въпроси, които следва да бъдат преформулирани, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 5, точка 3 от Регламента трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на твърдяно нарушение на имуществените авторски права, гарантирани от държавата членка на сезираната юрисдикция, последната е компетентна да разгледа иск за обезщетение, предявен от автора на произведение срещу установено в друга държава членка дружество, което е възпроизвело произведението в тази друга държава членка на материален носител, продаван впоследствие от дружества, установени в трета държава членка, чрез уебсайт, достъпен и в района на сезираната юрисдикция.

23 За да се отговори на тези въпроси, следва в самото начало да се напомни, че разпоредбите на Регламента трябва да бъдат тълкувани самостоятелно въз основа на систематиката и целите на този регламент (Решение от 16 май 2013 г. по дело Melzer, C-228/11, Сборник, точка 22 и цитираната съдебна практика).

24 Като отклонение от основния принцип, прогласен в член 2, параграф 1 от Регламента, съгласно който спорът е подсъден на юрисдикциите на държавата членка, на територията на която ответникът има местоживеене, глава II, раздел 2 от този регламент предвижда някои хипотези на специална компетентност, между които и предвидената в член 5, точка 3 от този регламент (Решение по дело Melzer, посочено по-горе, точка 23).

25 Тъй като компетентността на юрисдикциите по мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие, е установена съгласно правило за специална компетентност, същото подлежи на стриктно тълкуване и не допуска тълкуване, което излиза извън хипотезите, изрично предвидени в Регламента (Решение по дело Melzer, посочено по-горе, точка 24).

26 Следва да се напомни също, че изразът „място[…], където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“, който се съдържа в член 5, точка 3 от Регламента, се отнася едновременно до мястото на настъпване на вредата и до мястото на настъпване на събитието, което е причинило тази вреда, поради което ищецът може по свой избор да предяви иск срещу ответника пред съда в едното или другото място (Решение по дело Melzer, посочено по-горе, точка 25).

27 В това отношение съгласно постоянната съдебна практика правилото за специална компетентност, установено с член 5, точка 3 от Регламента, се основава на наличието на особено тясна връзка между спора и юрисдикциите по мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие, която обосновава предоставянето на компетентност на тези юрисдикции за целите на доброто правораздаване и надлежната организация на процеса (Решение по дело Melzer, посочено по-горе, точка 26).

28 Ето защо, тъй като идентифицирането на някоя от връзките, признати от напомнената в точка 26 от настоящото решение практика, трябва да даде възможност да се установи компетентността на юрисдикцията, която обективно най-добре може да прецени дали са налице конститутивните елементи на отговорността на ответника, може да бъде надлежно сезирана само юрисдикцията, в чийто район се намира релевантната връзка (вж. в този смисъл Решение от 25 октомври 2012 г. по дело Folien Fischer и Fofitec, C-133/11, Сборник, точка 52).

29 Следва да се отбележи, че за разлика от обстоятелствата, довели до постановяване на Решение по дело Melzer, посочено по-горе, в настоящия случай делото по главното производство не се отнася до възможността да се предяви иск пред сезираната юрисдикция срещу някой от предполагаемите причинители на твърдяна вреда въз основа на мястото на настъпване на събитието, което е причинило тази вреда. Всъщност е безспорно, че това място не се намира в района на сезираната от г-н Pinckney юрисдикция. Поставя се обаче въпросът дали тази юрисдикция има компетентност въз основа на мястото на настъпване на твърдяната вреда.

30 Ето защо следва, за целите на член 5, точка 3 от Регламента, да се определят конкретно условията, при които последвалата от твърдяното нарушение на имуществените авторски права вреда е настъпила или може да настъпи в държава членка, различна от тази, в която ответникът е възпроизвел произведението на автора върху материален носител, който впоследствие се продава чрез уебсайт, достъпен и в съдебния район на сезираната юрисдикция.

31 Съдът вече е тълкувал член 5, точка 3 от Регламента в случаи на твърдения за нарушения, които са извършени чрез интернет и които поради това обстоятелство могат да се материализират на много места (вж. Решение от 25 октомври 2011 г. по дело eDate Advertising и Martinez, C-509/09 и C-161/10, Сборник, стр. I-10269 и Решение от 19 април 2012 г. по дело Wintersteiger, C-523/10).

32 От посочената съдебна практика следва, на първо място, че мястото на настъпване на вредата по смисъла на тази разпоредба може да варира в зависимост от естеството на правото, чието нарушение се твърди (вж. в този смисъл Решение по дело Wintersteiger, посочено по-горе, точки 21—24).

33 На второ място, за да е налице опасност от настъпване на вреда в определена държава членка, е необходимо правото, чието нарушение се твърди, да е защитено в тази държава членка (вж. Решение по дело Wintersteiger, посочено по-горе, точка 25).

34 На трето и последно място, от тази съдебна практика следва, че в съответствие с припомнените в точка 27 от настоящото решение цели определянето на мястото на настъпване на вредата с оглед да се предостави компетентност на определена юрисдикция да разгледа твърдение за нарушение в областта на деликтната или квазиделиктната отговорност зависи и от отговора на въпроса коя юрисдикция може да прецени най-добре основателността на твърдението за нарушение (Решение по дело eDate Advertising и Martinez, посочено по-горе, точка 48 и Решение по дело Wintersteiger, посочено по-горе, точка 27).

35 Като прилага тези принципи, Съдът прави разграничение — за целите на определянето на мястото на настъпване на вредата, за която се твърди, че е причинена чрез интернет — между нарушенията на правата на личността и тези на правата на интелектуална и индустриална собственост.

36 Така лицето, което счита, че е увредено от твърдяно нарушение на лични права, извършено чрез поместване в интернет на съдържание, защитено във всички държави членки, може да се основе на настъпването на вредата и да предяви иск за отговорност пред юрисдикциите на всяка държава членка, на чиято територия е достъпно или е било достъпно поместеното в интернет съдържание. Те са компетентни да разгледат единствено вредата, причинена на територията на държавата членка на сезираната юрисдикция (вж. Решение по дело eDate Advertising и Martinez, посочено по-горе, точка 52). Освен това, предвид че отражението на нарушение, извършено посредством поместено в интернет съдържание, върху личните права на съответното лице може да се прецени най-добре от юрисдикцията по мястото, където се намира центърът на неговите интереси, предполагаемият пострадал може да избере да сезира с иск за отговорност за цялата причинена вреда само юрисдикцията по това място (Решение по дело eDate Advertising и Martinez, посочено по-горе, точка 48).

37 За сметка на това твърдението за нарушение на право на интелектуалната или на индустриалната собственост, чиято защита, предоставена с акт за регистрация, е ограничена до територията на държавата членка по регистрацията, трябва да се отнесе пред юрисдикциите на тази държава. Всъщност именно юрисдикциите на държавата членка по регистрацията могат да преценят най-добре дали действително е засегнато съответното право (вж. в този смисъл, по отношение на национални марки, Решение по дело Wintersteiger, посочено по-горе, точки 25 и 28).

38 Следва да се провери в каква степен изводите от гореизложените прецеденти са приложими по отношение на твърденията за нарушения на авторското право.

39 Най-напред следва да се отбележи, че по отношение на имуществените авторски права безспорно се прилага принципът на териториалност, както във връзка с правата, произтичащи от национална марка. По силата на Директива 2001/29 обаче посочените имуществени права трябва да получават защита автоматично във всички държави членки, така че съответно могат да бъдат нарушени във всяка една от тях в зависимост от приложимото материално право.

40 В това отношение трябва в самото начало да се уточни, че отговорът на въпроса — дали, от една страна, условията, при които защитеното в държавата членка на сезираната юрисдикция право може да се счита за нарушено, и от друга страна, дали отговорността за това нарушение се носи от ответника — се обхваща от разглеждането по същество от страна на компетентната юрисдикция (вж. в този смисъл Решение по дело Wintersteiger, посочено по-горе, точка 26).

41 Всъщност в стадия на проверка на компетентността на дадена юрисдикция да разглежда въпроса относно отговорността за вреди, определянето на мястото на настъпване на вредата по смисъла на член 5, точка 3 от Регламента не може да зависи от критерии, които се отнасят до посоченото разглеждане по същество и не са посочени в тази разпоредба. Последната всъщност предвижда единствено условието вредата да е настъпила или да може да настъпи.

42 Така за разлика от член 15, параграф 1, буква в) от Регламента, тълкуван в Решение от 7 декември 2010 г. по дело Pammer и Hotel Alpenhof (C-585/08 и C-144/09, Сборник, стр. I-12527), член 5, точка 3 от посочения регламент не изисква дейността да е „насочена към“ държавата членка на сезираната юрисдикция.

43 От това следва, че по отношение на твърдяно нарушение на имуществено авторско право компетентността да разгледа иск в областта на деликтната или квазиделиктната отговорност, е вече установена в полза на сезираната юрисдикция, когато държавата членка, на чиято територия се намира тази юрисдикция, предоставя защита на изтъкнатите от ищеца имуществени права и когато твърдяната вреда може да настъпи в района на сезираната юрисдикция.

44 При обстоятелства като разглежданите в главното производство посочената вероятност от настъпване на вреда произтича по-конкретно от възможността да се получи копие на произведението, с което са свързани изтъкнатите от ищеца права, чрез уебсайт, достъпен в района на сезираната юрисдикция.

45 Доколкото обаче предоставената защита от държавата членка на сезираната юрисдикция важи само за територията на тази държава, сезираната юрисдикция има компетентност само по отношение на вреди, причинени на територията на държавата членка, към която тя принадлежи.

46 Всъщност, ако тази юрисдикция бе компетентна по отношение на вреди, причинени на територията на други държави членки, тя щеше да замести юрисдикциите на тези държави, въпреки че съгласно член 5, точка 3 и принципа на териториалност тези юрисдикции са по принцип компетентни относно вреди, причинени на територията на съответната им държава членка, и могат най-добре, от една страна, да преценят дали действително са нарушени имуществени авторски права, гарантирани от съответната държава членка, и от друга страна, да определят естеството на причинената вреда.

47 С оглед на гореизложеното на поставените въпроси следва да се отговори, че член 5, точка 3 от Регламента трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на твърдяно нарушение на имуществените авторски права, гарантирани от държавата членка на сезираната юрисдикция, последната е компетентна да разгледа иск за обезщетение, предявен от автора на произведение срещу установено в друга държава членка дружество, което е възпроизвело произведението в тази друга държава членка на материален носител, продаван впоследствие от дружества, установени в трета държава членка, чрез уебсайт, достъпен и в района на сезираната юрисдикция. Последната има компетентност само по отношение на вреда, причинена на територията на държавата членка, към която тя принадлежи.

По съдебните разноски

48 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Член 5, точка 3 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на твърдяно нарушение на имуществените авторски права, гарантирани от държавата членка на сезираната юрисдикция, последната е компетентна да разгледа иск за обезщетение, предявен от автора на произведение срещу установено в друга държава членка дружество, което е възпроизвело произведението в тази друга държава членка на материален носител, продаван впоследствие от дружества, установени в трета държава членка, чрез уебсайт, достъпен и в района на сезираната юрисдикция. Последната има компетентност само по отношение на вреда, причинена на територията на държавата членка, към която тя принадлежи.

Подписи